

**АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В
СОВРЕМЕННОМ МИРЕ**

**ВЫПУСК 4(24)
Часть 1**

Апрель 2017 г.

СБОРНИК НАУЧНЫХ ТРУДОВ

**Выходит –12 раз в год (ежемесячно)
Издается с июня 2015 года**

Включен в наукометрические базы:

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411

Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301.3.html>

Переяслав-Хмельницький

УДК 37.03:004+378:33

Федоренко Олена Іванівна
Харківський національний університет внутрішніх справ
(Харків, Україна)

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ПРАВООХОРОНЦІВ

В статье определена сущность понятия «информационные технологии образования»; рассмотрена взаимосвязь с понятиями «информационно-коммуникационные технологии», «средства обучения». Выделены дидактические особенности информационных технологий, которые способствуют активизации учебно-познавательной деятельности курсантов (интерактивность, обеспечение обратной связи, интеллектуальность и др.) Показаны возможности информационных технологий в контексте развития коммуникативной и информационной компетентности курсантов.

Ключевые слова: информационные технологии образования, дидактические возможности, курсанты, правоохранители.

Fedorenko Olena Ivanivna
Kharkiv National University of internal Affairs
(Kharkiv, Ukraine)

DIDACTIC ABILITIES OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION IN THE PROCESS OF LAW ENFORCERS TRAINING

The essence of the concept "information technologies in education" is defined in the article. The relationship with the concepts of "information and communication technologies", "learning tools" is shown. The article highlights the didactic features of information technologies that intensify cadets' learning and cognitive activities (interactivity, feedback, intellectuality, etc.). The possibilities of information technologies in the context of the development of communicative and information competence of cadets are shown.

Key words: information technologies in education, didactic abilities, cadets, law enforcers.

У суспільстві сформовано соціальне замовлення на фахівців, які володіють методикою здобуття, обробки та систематизації знань. Ми вважаємо, що ефективним засобом вирішення цих освітніх завдань є використання інформаційних технологій, які сприяють залученню студентської молоді до технологічних інновацій.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що питання інформатизації освіти належать до числа актуальних проблем педагогічної теорії й практики та пріоритетних напрямів професійної освіти. Зокрема, у працях Б. Гершунського, Р. Гуревича, М. Жалдака, Ю. Машбиця, І. Роберта та ін. визначено напрями й шляхи інформатизації освіти. Теоретичні засади та методологію використання ІТ в освітньому процесі було схарактеризовано Н. Анісімовою, Н. Апатовою,

І. Захаровою, І. Ібрагімовим, О. Меняйленком та ін. Інструменти й технології розробки навчально-програмних засобів інформаційних технологій запропонували О. Башмаков, В. Гура та ін. Психолого-педагогічні аспекти використання інформаційних технологій схарактеризовані Ю. Жуком, П. Образцовим, В. Марігодовим, З. Сейдаметовою, А. Ундорезовою та ін. Проблеми використання освітніх ІТ у вищій школі в наш час в Україні вивчили Л. Гризун, В. Краснопольський, Г. Монастирна, Д. Таушан, С. Федорова та ін [1].

У трактовці інформатизації освіти деякі фахівці підкреслюють її практичний аспект, розуміючи як систему прийомів і форм педагогічної діяльності з використанням засобів інформаційних технологій. Інші акцентують теоретичний аспект, визначаючи інформатизацію як процес забезпечення галузі освіти методологією розробки й оптимального використання сучасних засобів інформаційних технологій.

Використане в нашому дослідженні поняття «інформаційні технології освіти» (ІТО) є найпоширенішим у пострадянській педагогіці аналогом англomовного терміну *computerized teaching technology*. Родове поняття інформаційні технології – це сукупність методів і технічних засобів збору, організації, збереження, обробки, передачі та представлення інформації, яка розширює знання людей і розвиває їх можливості з управління технічними та соціальними процесами. При цьому комп'ютерні технології розглядаються або як частина інформаційних, або як застарілий вислів, що витісняється терміном інформаційні технології. Схожі поняття – «інфокомунікаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології», які М. Жалдак трактує як «сукупність методів, засобів і прийомів праці, що використовуються для збирання, систематизації, зберігання, опрацювання, передавання, подання різноманітних повідомлень і даних» [3].

Значна кількість вчених дефінують інформаційні технології освіти за допомогою категорій «засоби», «методи», «способи», «форми», «процеси». Проте термін «технологія» в словосполученні інформаційні технології освіти безумовно ширший за термін «засіб» («засоби навчання»). Зміст цього поняття включає не лише програмне забезпечення (*software*), апаратні засоби (*hardware*), а охоплює процеси, способи, форми, методи роботи з інформаційними засобами в педагогічних цілях. Тому нам імпонує включення в цей категоріальний рядок терміна «середовище», здійснене, зокрема, В. Меламуд, яка визнає інформаційні технології освіти предметно і комунікативно спрямованим навчальним середовищем, що залучає студента (курсанта) до навчально-пізнавальної діяльності [5]. У свою чергу, навчальне середовище розуміється, зокрема, як сукупність педагогічних умов і засобів. Погоджуючись з цим, ми робимо висновок, що властивості інформаційних технологій освіти постають чинниками навчання, спеціально створеними для досягнення освітніх цілей – підготовки високо кваліфікованих фахівців-правознавців.

До властивостей інформаційних технологій освіти, що забезпечують організацію та активізацію навчально-пізнавальної діяльності курсантів (студентів), можна віднести: 1) інтерактивність (у тому числі забезпечення тренінгового характеру навчально-пізнавальних завдань); 2) забезпечення зворотного зв'язку, у тому числі здійснення автоматизованого контролю,

моніторингу, діагностування, 3) підвищення інтелектуальності освітнього процесу, зокрема шляхом: а) позбавлення суб'єктів викладання та учіння від репродуктивних дій та операцій, б) придатність до впровадження в навчальний процес складних навчально-пізнавальних завдань, в) використання глобальних інформаційних ресурсів, г) підвищення інформаційної компетентності користувачів інформаційних технологій освіти (і викладачів, і курсантів), д) забезпечення актуальності навчального контенту.

Другою дидактичною можливістю, яку надає використання інформаційних технологій освіти є оптимізація зворотного зв'язку суб'єктів навчання та суб'єктів викладання. Один із провідних вітчизняних фахівців Ю. Жук констатує, що використання ІТО не впливає на загальні властивості навчання, але вони «набувають іншого якісного змісту за рахунок можливості одержання та обробки в режимі реального часу зворотної інформації від суб'єкта навчання» [4].

Педагогічною властивістю ІТО постає їх придатність до впровадження складних навчально-пізнавальних завдань, які не можуть бути реалізовані традиційними засобами навчання. Зокрема, Є. Машбиць звертає увагу на можливість ІТО операцій з моделями, завдяки чому студенти можуть наочно представити й об'єкт пізнання, і результат власних дій.

При викладанні гуманітарних дисциплін можливістю інформаційних технологій освіти з моделювання об'єктів вивчення певною мірою нівелюються, проте можливості комунікації безмежні. Використання глобальної інформаційної мережі може надати завданням із гуманітарних дисциплін якісно новий рівень, що демонструють можливості запровадженої В. Гузєєвим технології ТОГІС, дидактичних прийомів e-Learning та методики створення Інтернет-занять.

Мережу Інтернет сучасні фахівці розцінюють як «найбільш ефективний та економічний засіб отримання інформації». Слід погодитись з висновком А. Кириленко, що переваги пошуку в мережі Інтернет полягають у тому, що він відбувається на базі значної кількості джерел; є оперативним; має високу мобільність (тобто уможливорює швидко зміну форм і методів вирішення задачі).

Ще однією дидактичною можливістю, яку надають інформаційні технології освіти є сприяння розвитку інформаційної компетенції користувачів. Висновок С. Яцюка, що «основна увага в професійній діяльності майбутнього фахівця має бути спрямована на формування вмінь користувача ПЕОМ», тривалий час характеризував професійну освіту лише у технічних ВНЗ. Але сьогодні цей вислів доречно екстраполювати на галузь гуманітарної освіти, оскільки, на думку багатьох фахівців, в останні роки «відбувається поступова математизація і комп'ютеризація гуманітарних наук».

Сфера правоохоронної діяльності не є винятком. Так, серед обов'язкових вимог до компетенції правників Н. Логінова називає володіння комп'ютерними методами збору, обробки та зберігання інформації. О. Васюк наголошує, що в інформаційних потребах юристів є спільні ознаки із запитом інших категорій споживачів. Вони зумовлені процесами впровадження інформаційних технологій у сферу фахової діяльності, в той час як характерні особливості, специфічні ознаки цих потреб пов'язані з конкретною

спеціалізацією та високою динамікою змін інформаційного і законодавчого простору.

Особливо важливою є інформаційна компетентність для фахівців правоохоронних органів (прикордонників, митників та ін.), у тому числі й різних підрозділів поліції. На думку В. Дутки, «необхідною умовою застосування комп'ютерної техніки в правоохоронній діяльності є достатня кваліфікація випускників-курсантів, яка забезпечується використанням інформаційних технологій на різних етапах їх підготовки» [2]. Окрім загальних підстав для інформатизації системи МВС (за оцінками фахівців, в найближчій перспективі – «перехід поліції на безпаперову технологію обробки і збереження інформації»), дослідники виділяють додаткові чинники, що потребують високого рівня інформаційної компетентності працівників міліції, зокрема, поставлені перед правоохоронцями «завдання з розкриття злочинів у сфері інтелектуальної власності й ІТ» [6]. І. Паньонко відзначає, що оперативність і якість розкриття злочинів залежить від уміння відшукувати та відповідним чином фіксувати інформацію, важливу для судочинства, що можна розглядати як інформаційну компетентність.

Наступною дидактичною можливістю використання ІТО є підтримання високої працездатності психіки користувача (курсанта) та комфортність використання інформаційних технологій освіти – здатність забезпечення під час роботи з ними психологічного комфорту здобувачів освіти. Цей ефект забезпечується низкою характеристик: 1) потенційним інтересом молодого покоління до комп'ютерних технологій (не в останню чергу обумовлений властивостями мультимедійності та інтерактивності); 2) неpubлічністю навчальних помилок та невдач; 3) позитивним підкріпленням академічних успіхів; 4) зрозумілістю інтерфейсу, забезпеченням допомоги при роботі з ІТО; 5) наявністю в контенті ІТО цікавого, ефектного, естетичного, навіть «модного» компоненту; 6) можливістю адаптувати під свої потреби темп, час роботи з інформаційними технологіями.

Серед рис інформаційних технологій освіти, що забезпечують комфортність взаємодії з ними, можна назвати можливість адаптувати під свої можливості темп, час роботи з ними. Ця особливість ІТО також може бути інтерпретована як диференціація та індивідуалізація навчання.

Таким чином, запровадження інформаційних технологій освіти у процес підготовки фахівців правоохоронної галузі дозволить підвищити ефективність навчання та залучити до використання інноваційних технологій у майбутній професії.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валеев Р. Г. Формування пізнавальної самостійності курсантів вищих навчальних закладів системи МВС України засобами інформаційних технологій. – Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія та методика проф. освіти. – Луганськ, 2013. – 376 с.
2. Дутка В. В. Інформаційні технології та їх роль у підготовці фахівців ОВС / В. В. Дутка, О. Я. Гейко, О. К. Чапор // Проблеми інформаційного забезпечення діяльності практичних підрозділів ОВС та впровадження інформаційних технологій в навчальний процес: мат-ли наук.-практ. семін. – Л.: Львівський юридичний ін-т МВС України, 2004. – 242 с.

3. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал комп'ютерно-орієнтованих систем навчання / М. І. Жалдак // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. / кол. авт. – К.: НМЦ ВО, 2004. – Спецвип. – С. 6-12.
4. Жук Ю. О. Системні особливості освітнього середовища як об'єкту інформатизації Ю. О. Жук // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – с. 35-37.
5. Меламуд В. Э. Особенности, некоторые направления и тенденции применения информационных технологий в современном образовании / В. Э. Меламуд // Мир психологии. – 2006. – № 2 (38). – С. 242-243.
6. Фірман В. М. Застосування інформаційних технологій у підготовці працівника ОВС / В. М. Фірман, В. П. Яремчук // Застосування інформаційних технологій у діяльності правоохоронних органів та навчальному процесі: мат-ли наук.-практ. семін. – Л.: Львівський юридичний ін-т МВС України, 2004. – 242 с.